

Lyhyesti

Kuvan ylivalta nujerrettava?
Oliko kapellimestarilla "aitoa pyrkimystä" vai "ylivertaista hallintaa"?
Pihlström menestyy maailmalla
MTV panostaa paranormaaliin?
Mitä Helsingissä oikein tapahtuu?
"Tiede on huomion arvoista"
Napapiiri löytyi Rovaniemen lentokentältä
Hautajaiset Kuussa

Kuvan ylivalta nujerrettava?

Useimmat nuorille suunnatut tietokirjat ovat nykyisin kovasti kuvavoittoisia. Sama koskee koulujen oppimateriaaleja. Jostakin syystä tunnutaan ajateltavan, että kun on tarjolla paljon värikkäitä kuvia, niin oppiminen muuttuu hauskaksi ja helpoksi, että kuvan avulla voidaan suorastaan kertoa enemmän kuin konsanaan tuhannella sanalla.

Tällainen ajattelu on kyllä osittain silkkaa hölynpölyä, tällaisen suuntauksen seuraukset voivat oppimisen kannalta olla pitkän päälle pikemminkin vahingollisia. Vai mitä pitäisi ajatella siitä tiedosta (Psykologia 2/98), että esimerkiksi peruskoulun biologian oppikirjoissa aukeaman pinta-alasta keskimäärin vain 30 % on tekstiä, 44 % kuvia ja 26 % marginaaleja? Kuvat hallitsevat, teksti on katoava ilmaisen muoto?

Mistä tämä outous oikein johtuu? Kuvituksen toteutuksen pohjana ei kuitenkaan ole tutkimukseen perustuvaa tietoa kuvituksen oppimisvaikutuksista, väittää psykologian tohtori Matti Hannus Psykologia-lehden (2/1998) tuoreessa artikkelissaan "Oppikirjan kuvitus – koriste vai ymmärtämisen apu". Hannus on myös väitellyt aiheesta puolitoista vuotta sitten Turun yliopistossa. Hannus arvelee, että usko kuvan voimaan perustuu muistikokeisiin, joiden mukaan kaikilla ikätasoilla kuvia muistetaan paremmin kuin sanoja. "Ilmeisesti on oletettu, että muistikokeiden tulokset pätevät myös ymmärtävän oppimisen kyseessä ollessa. Kuitenkin kuvan muistaminen on eri asia kuin kuvien avulla oppiminen". Tietysti kuva on monissa tilanteissa korvaamaton apuväline ja parhaimmillaan tehokas tiedon välittämisen keino, ei Hannuskaan tätä kiellä. Kaikki ei vain enää ole kohdallaan. Hannuksen tutkimustulokset antavat ehkä aihetta peruskoulun oppikirjakäsitysten uudelleenarviointiin. Hänen mukaansa oppikirjan tekstien ja kuvien suhteita pitäisi muuttaa selvästi tekstipainotteiseksi.

"Kuvituksen karsiminen vapauttaisi aukeama-alaa pidemmille teksteille, joissa voitaisiin toteuttaa paremmin tietyn ikäisen oppilaan kielellisiä ja käsiteiden määrittelyyn liittyviä vaatimuksia", kirjoittaa Hannus.

"Laadukkaana oppikirjateksti pitäisi tarjota asian lisäksi myös siihen liittyviä ajatusmalleja nykyisen toteavan kielellisesti yksitoikkoisen ja usein liian hajanaisen esitystavan sijaan."

Nämä samat huomiot voisi hyvin esittää myös lapsille ja nuorille suunnatuista tietokirjoista.

Hannus rohkenee jopa arvella, että 50–70 % kuvista voitaisiin karsia. "Turhaa värikuvitusta ja muita graafisia ylilyönnejä karsimalla on mahdollista tuottaa oppimisen kannalta parempia kirjoja entistä halvemmalla." Hannus uskoo, että oppikirja säilyttää jatkossakin asemansa keskeisenä opetusvälineenä, mutta sen on muututtava kuvakirjasta jäsenyneeeksi tekstikirjaksi.

Väärien käsitysten välttämiseksi Hannus aiheellisesti muistuttaa, että kuvat sinänsä ovat tärkeä osa oppimisessa. Niitä pitää vain osata käyttää jossakin järkevässä suhteessa, lapsia puolestaan pitäisi opettaa tulkitsemaan kuvia. Hänen mukaansa jo opettajien koulutuksessa kuvan opetuskäyttöön pitäisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Ja oppikirjantekijöiden ja varsinkin kustantajien pitäisi ottaa enemmän huomioon tutkimuksen tarjoama tieto, jotta opetusmateriaali olisi pedagogisesti laadukkaampaa.

Ja väärien käsitysten edelleen välttämiseksi on pakko myöntää, että ainakin lukiokirjat vaikuttavat nykyisin jännittävämmiltä kuin omana kouluaikanani, kuvista riippumatta.

Oliko kapellimestarilla "aitoa pyrkimystä" vai "ylivertaista hallintaa"?

Satunnainen konsertissa kävijä sai huhtikuun alussa väliajalla käteensä kyselylomakkeen, jossa pyydettiin osallistumaan kansainväliseen orkesteritutkimukseen. Postikortin kokoinen "tutkimuslomake" kertoi tutkimuksessa selvitettävän mm. "kapellimestarin vuorovaikutusta muusikoiden ja yleisön kanssa". Tämä "tutkimus" oli yliopistoliseksi tutkimukseksi kovasti hämmäntävä. Kysymys ei siis ollut mistään peruskurssin harjoitustyöstä, vaan vallan professoritason johdolla suoritettavasta vakavasta tutkimuksesta. Lomake pyydettiin palauttamaan Tampereen yliopiston Yrityksen taloustieteen ja yksityisoikeuden laitokselle. "Tutkimuslomake" sisälsi kolme kysymystä. Konsertissa kävijää pyydettiin mm. arvioimaan illan kapellimestarin tiettyjä "piirteitä tai toimintatapoja" asteikolla 0-4 (eli "ei ollenkaan – erittäin paljon"): oliko kapellimestarin työskentelyssä havaittavissa mm. "aitoa pyrkimystä", "tilanteen ylivertaista hallintaa", "voimakas henkinen läsnäolo", "tuntu musiikillisesta missiosta", "asiantuntijuutta", "dynaamista luonnetta", "inspiroituvuutta", "korkea tasovaatimus", jne. Satunnainen konsertissa kävijä jäi erityisesti hämmästelemään luonnehdintojen "aitoa pyrkimystä" tai "ylivertaista hallintaa" perimmäistä olemusta. Toisessa kysymyksessä pyydettiin arvioimaan niin orkesterin kuin kapellimestarin suoritusta; oiva tapa uudistaa sanomalehtien musiikkiarvostelut? Yleisön keskiarvosta lopullinen totuus. Kolmas ja viimeinen kysymys koskikin yllättäen aivan muuta: "Miten suhtaudutte orkesterien ja yritysten yhteistyöhön?". Kahdessa jälkimmäisessä kysymyksessä arviointia varten tarjottiin erilaisilla ilmeillä varustettuja miehen naamoja. Tässä kaikki mitä kysyttiin. Tieteeseen ja tutkimustoimintaan vakavasti suhtautuva satunnainen konsertissa kävijä jää hämmästelemään, mitä kummaa tällaisen tutkimuksen avulla yritetään saada selville. Takaraivoon jäi hiipimään ajatus, että tuskin mitään merkityksellistä. Erityisesti ensimmäisen kysymyksen mielekkyyttä jäi askarruttamaan. Vastaushalukkuutta kannustettiin kertomalla, että vastanneiden kesken arvotaan kahden hengen Tukholman risteily!

Pihlström menestyy maailmalla

Helsingin yliopiston Filosofian laitoksella työskentelevä tutkija, dosentti Sami Pihlström (s. 1969) on menestynyt peräti kahdessa Yhdysvalloissa järjestetyssä filosofisessa kirjoituskilpailussa.

Pihlströmin artikkeli "Peircean Scholastic Realism and Transcendental Arguments" valittiin Charles S. Peirce Societyn järjestämän Peirce-aiheisen kirjoituskilpailun (Charles Peirce Essay Contest) voittajaksi marraskuussa 1997. Kirjoitus tullaan julkaisemaan seuran arvostetussa sarjassa Transactions of the Charles S. Peirce Society.

Kirjoituskilpailu oli avoin nuorille tutkijoille, joiden väitöskestä oli kulunut enintään seitsemän vuotta. Pihlström väitteli vuonna 1996 amerikkalaisen pragmatismen perinnettä käsittelevällä väitöskirjallaan. Pragmatismen tradition kantilainen tausta oli aiheena myös Pihlströmin kirjoituksessa "Did We (Pragmatists) Forget Kant? Problems in Some Recent Work on (and within) the Tradition of American Pragmatism", joka on yksi neljästä American Philosophical Associationin (APA) palkitsemasta amerikkalaista filosofiaa käsittelevästä esseestä. Alle 35-vuotiaille ei-amerikkalaisille filosofeille suunnatun kirjoituskilpailun palkinnot jaetaan Bostonissa elokuussa 1998 järjestettävän filosofian 20. maailmankongressin yhteydessä.

Jäämme uteliaana odottelemaan julkisuuden reagoimista. Julkisuuskyynyksen ylittymistä haitannee se, että palkittu ei ole nuorin eikä vanhin, kaunein eikä paksupäisin filosofeistamme. Onpahan vain ilmeisesti hyvä. Mutta mahtaneeko se riittää medialle, jonka saa pois tolaltaan se, että koira puree kuopiolaista professori Paavo Riekkistä (TV1:n pääuutiset 21. ja 22.4. sekä kaikki lehdet).

MTV panostaa paranormaaliin?

Onko MTV3 ryhtynyt panostamaan nyt irrationaaliseen ohjelmatarjontaan? Juhan af Grannin varovaisestikin arvioiden poskettomat "dokumenttiohjelmat" (mm. sarja Ufo ja paranormaalit ilmiöt) ovat pyörineet keväällä kerran viikossa sen kanavilla. Saahan sitä tietysti esittää mitä haluaa, ja katsoo ken haluaa.

Ohjelman lopputekstit ovat olleet kuitenkin erityisen hämmentäviä. Ohjelman taustalla ilmoitetaan olevan mm. sellaista tahojen kuin Tiedekeskus Heureka, Oulun Tietomaan ja Helsingin yliopiston Tietojenkäsittelytieteen laitoksen, ainakin kovasti kiitoksia saavat. Mahtavatko itse olla ilahuneita – tai edes tietoisia – tästä kunnianosoituksesta?

Mutta mikä hämmentävintä, lopputekstit ilmoittavat ohjelmasarjan olevan yhteistuotantoa (co-production) MTV:n kanssa. MTV:n edustajina mainitaan ohjelmajohtaja Tauno Äijälä ja nykyisin Neloskanavalla vaikuttava Jorma Sairanen. Ja mitä ohjelma tarjosi: ufojen ja niiden salaamiseen liittyvien salaliittoteorioiden lisäksi mm. viestejä Sirius-planeetalta (sic!) Maahan saapuneelta lähettäläältä, tietoja kartanokummituksista ja häiriöhengistä ja muusta sellaisesta.

Kun Skepsis ry aikoinaan myönsi Huhua-palkintoja kovasti kunniallisillekin tahoille, yhdistys ei kaikei vääntänyt näiden olevan ansioituneita erityisesti huuhaan välittäjinä. Viesti näiden palkintojen jakamisessa oli kaikei enemmänkin siinä, että vakavasti otettavien ja merkittävien tiedon tuottajien ei pitäisi harhautua aivan kriitikittömästi mieron tielle.

Onko myös ansiokasta tiedonvälitystyötä harjoittava MTV nyt siis liukumassa tiedon suhteen kovasti relativistisille linjoille? Mikä tahansa käy, kunhan katsoja riittää? Ohjelmat tarjottiin kuuluttajan suullakin "dokumenteina" – kyse ei siis ollut viihdesarjasta perinteisessä mielessä (kuten esim. X-Files). Sarjan viihdeaspekti oli enemmänkin tahatonta laadultaan. Sen verran sarja ehkä arvelutti yhteistuottajia, että sen esitysaika oli yleensä noin kello yhden ja kahden välillä yöllä.

Mitä Helsingissä oikein tapahtuu?

Helsingin keskustasuunnittelu on ainakin ulospäin näyttänyt kovasti holtittomalta, kaoottiselta ja sattumanvaraiselta. Mutta niin se näyttää arkkitehtien ja taidehistorioitsijoiden silminkin. Erityisesti Kampin ja Töölönlahden suunnittelu on riistäytymässä käsistä. Suunnittelussa ajolehditään ajopuun lailla, tontit muodostuvat ja täyttyvät yksitellen. Hankkeita runnotaan lävitse toteuttajan itsevarmuudella, kuten arkkitehti, professori Vilhelm Helander on todennut. Rakennustaiteen seuran uusimmassa Jäsentiedotteessa (1–2/1998) puututaan Kampin-Töölönlahden rakentamiseen erittäin huolestuneena ja erittäin perusteellisesti. Ja ehkä viime hetkellä; jotakin voitaisiin vielä tehdä jos ymmärrystä ja halua riittää. Rakennustaiteen seuran puheenjohtajan Mikael Sundmanin päätoimittama lehti osoittaa, että mahdollisuuksia onnistuneisiin ratkaisuihinkin vielä on olemassa.

Kamppi

Arkkitehdit Vilhelm Helander ja Juha Leiviskä esimerkiksi kirjoittavat laajassa Kampin aluetta koskevassa kirjoituksessaan, että alueen suunnitelmat ovat ajautuneet monilta peruslähtökohdiltaan kestävämmään muotoon. "On vaarana, että Helsingin keskusta, sen eräälle tärkeimmistä jalankulkuliikenteen alueista syntyä Helsingin perinteisiin julkisiin ulkotiloihin nähden vieras, epäinhimillinen rakennusten, kansirakennelmien ja liikenteen keskittymä."

Kirjoittajat edellyttävät, että asemakaavallisia lähtökohtia tarkistetaan välittömästi, "muuten on ilmeistä, että alueen tarjoamat kaupunkirakenteelliset ja -kuvalliset kehitysmahdollisuudet jäävät käyttämättä ja lopullisesti." Kampin vielä rakentamaton alue on jääne leveästä, laaksomaisesta maisemasta. Avoin laaksotila on supistunut, mutta silti se on edelleen tärkeä jääne kaupungin alkuperäisestä topografiasta. Samalla se kertoo kaupungin kehityshistoriasta, muistuttavat kirjoittajat. "Rakentamalla yhtenäinen asuintalojen umpikorttelirivistö Urho Kekkosen kadun äärelle peitetään Helsingin vanhan kivikaupungin perinteinen,

komea rintama kaupunkikuvasta totaalisesti." Kirjoittajat huomauttavat, että heidän kritiikkinsä ei tietenkään tarkoita, etteikö aluetta enää olisi lainkaan tarpeen rakentaa. Päinvastoin: alue "kaipaa kipeästi järjestämistä. Alue tarjoaa vieläpä ainutlaatuisen mahdollisuuden lisärakentamiseen." Olennaista on se, mitä ja miten tehdään.

Alueen lounaisosaan rakennettava Espoon suunnan terminaali on suunniteltu katettavaksi torikannella, joka koillisreunassaan nousee osaksi 4,5–6 metriä vieressä olevan, vaakatasoiseksi suunnitellun linja-autokentän yläpuolelle. Suuri keinotekoinen tasoero Kampin nyt avoimen alueen poikki katkaisee jalankulkuliikenteen pahasti. "Katkaisemalla poikittaisilla rakennuksilla nyt laaksomaisen alueen avoin kaupunkitila totaalisesti, menetetään samalla mahdollisuus säilyttää tai luoda kaupunkirakenteeseen sellaisia pitkiä yleisnäkyimiä, joiden avulla kaupunkilaiset voivat suunnistautua." Kirjoittajat vaativatkin suunnitelmien täydellistä uudelleen ajattelua. He esittävät samalla vaihtoehtoisia suunnitelmia siitä miten asiat voitaisiin ratkaista tyydyttävämmiin.

Töölönlahden ja Eduskuntatalon alue

Ei mene Töölönlahden alueen suunnittelukaan niinkuin ehkä olisi pitänyt. Kun esimerkiksi Nykytaiteen museon rakennushankkeesta järjestettiin kilpailu, rakennuspaikaksi valittiin ainoa paikka, joka yleiskaavassa nimenomaan piti muodostaa aukioksi, muistuttaa Helander jonka mukaan museon sijoituksesta aiheutuvat ongelmat ovat vaikeasti ratkaistavia. Lisää rakennusmassaa on lisäksi tarjolla suoraan Eduskuntatalon eteen, mikäli uusi Musiikkitalo todellakin sijoitettaisiin siihen. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston päällikkö Paavo Perkiö onkin jo ehtinyt esittää Musiikkitalon sijoittamista kauemmas Eduskuntatalosta, Töölönlahden rannalle. Tämä ei kelvannut kaupungin johdolle ja kaupunkisuunnittelulautakunnan puheenjohtajalle, jotka ovat pyytäneet Perkiötä vetämään esityksensä pois (Helsingin Sanomat 16.4.1998).

Kun koko alue lyödään täyteen, vierä viereen rakennuksia, ei mikään enää erotu yleisestä massasta, jota mahdollisesti vielä täydentää Eduskuntatalon massiivinen laajennus. Esimerkiksi Nykytaiteen museon voimakas dynamiikka vaatisi väljyyttä, mutta sitä ei jää, muistuttaa arkkitehti Erik Adlercreutz Rakennustaiteen seuran lehdessä.

Nykytaiteen museon taakse parhaillaan kohoava Sanomatalo, uusi uljas mediatalo, ei sekään saa puhtaita papereita: "Kun paikalla nyt käy elegantti voittanut kilpailuehdotus muistissa, voi kokea pienen yllätyksen. Rakennukseen on tulossa joitakin kerroksia lisää. ... samalla kuutiomainen rakennus nousee juuri niin paljon vanhaa rakennusrintamaa ylemmäksi, että se irtautuu labiilisti korttelirakenteesta", valittaa Helander. Töölönlahden puistoalue tarjoaisi luontevasti monenlaisia mahdollisuuksia. Tähän mennessä esitetyt puistosuunnitelmat eivät kuitenkaan ilahduta Helanderia. Miksi puistojen suunnittelussa pyritään väkijäisesti keksimään kaikenlaisia toimintoja, virkkeitä ja elämyksiä tarjoavia erityispaikkoja? "On unohtunut, että yksi puistojen olemassaolon perusteista on tarjota "levollista rauhaa"."

Ei Helanderkaan mitään yhden arkkitehdin visioiden ja muotoihanteiden pohjalta toteutettavaa kokonaissuunnittelua kaipaa. "Se mitä vaaditaan, on sitävastoin suunnitelma, joka antaa sijaa ja pelivaraa tulevillekin tarpeille ja hankkeille."

Taidehistorian professori Riitta Nikula on jo vuosia sitten kuvannut Töölönlahden alueen suunnittelua kovasti pateettisilla metaforilla: "Utopioiden sankarihauta" ja "kaupunkisuunnittelun musta aukko". Vuoden 1985 aatekilpailu Kampin– Töölönlahden alueesta on sekin uponnut jonnekin "kaupunkisuunnitteluviraston hämääriin", kirjoittaa Nikula. Uusi rakennuksia vain survotaan vierä viereen kokonaisuudesta paljoakaan piittaamatta. "Kaikkien hukkaan heitettyjen unelmien läpi kukaan ei enää voi nähdä Töölönlahden aluetta kokonaisuutena. Sen tulevaisuus näyttää sinetöidyn loisteliiden fragmenttien ulkomuseoksi." Mutta kyllä Nikulakin vielä ainakin periaatteessa usko, että mahdollisuuksia ei ole menetetty lopullisesti, mikäli löytyy tahtoa vielä kerran ajatella asioita.

Kun artikkeleita lukee tarkkaan, huomaa etteivät kaikki

kirjoittajat näe asioita aivan yhdenmukaisesti. Kun Helander muistuttaa Alvar Aallon Töölönlahtisuunnitelmien olevan edelleen monilta osin kestäviä, että Aallon ajatuksissa on paljon edelleen varteenotettavaa ja että on vahinko, että suunnitelmista vain Finlandia-talo toteutui yksinäiseksi kohteeksi vailla ympäristöä, näkee Nikula asiat toisessa valossa. "Viimeistään nykyaikainen kuvamanipulointi on tähän mennessä vakuuttanut kutakuinkin kaikki siitä, että Aallon visio oli syntynyt enemmän ideoitten kuin ihmisten maailmaan. Se on kokonaisuutena ylisuuri kaunis esine, jonka muotoihin kaupungin elämää ei olisi voinut sovittaa tekemättä väkivaltaa Helsingin historialle ja sen asukkaille."

"Tiede on huomion arvoista"

Tieteellisten seurain valtuuskunta täyttää ensi vuonna 100 vuotta. Tämän innoittamana valtuuskunta kääntyi Suomen Posti Oy:n puoleen siinä toivossa, että juhlan kunniaksi voitaisiin perustellusti julkaista joko valtuuskunta 100-vuotta merkki tai vaikkapa postimerkkivihko suomalaisista tieteen klassikoista, joilta merkki vielä puuttuu. Valtuuskunnassa arveltiin, että tieteellä kulttuurissamme olisi muutaman tai ainakin yhden postimerkin verran merkitystä. Kovin moni varsinkaan tällä vuosisadalla vaikuttanut tieteenharjoittajammehan ei merkkiä ole saanut. Sen sijaan esimerkiksi urheilusankareille aivan nuorimmasta päästäkin merkkejä on herunut. Jokin aika sitten 100 vuotta täyttänyt Suomen Kirjailijaliitto sai sekin oman merkinsä – kuten tietysti asianmukaista olikin. Vastauksessaan (2.3.1998) Tieteellisten seurain valtuuskunnalle Suomen Posti Oy toteaa, että valtuuskunnan esittämä aihe (siis 'tiede') on "mielenkiintoinen ja huomion arvoinen, mutta postimerkkiaiheiden varsin runsaan tarjonnan vuoksi" Posti ilmoittaa päätöksen olevan kielteinen. Kun lohduksi ilmoitetaan kuitenkin, että "Tosin on tulevaisuudessa mahdollista, että julkaistaisiin tiedeaiheinen postimerkkivihko." Kymmenen vuotta sitten, kun yksi vanhimmista tieteellisistä seuroistamme Suomen Tiedeseura täytti 150 vuotta, sekin ehdotti merkkiä. Ei tippunut. Mutta tulevaisuudessa on siis kuitenkin mahdollista, että myös tiedeaiheisia merkkejä julkaistaisiin. Ei niin, etteikö elämää olisi ilman postimerkkiäkin, mutta noin niinkuin periaatekannalta...

Napapiiri löytyi Rovaniemen lentokentältä

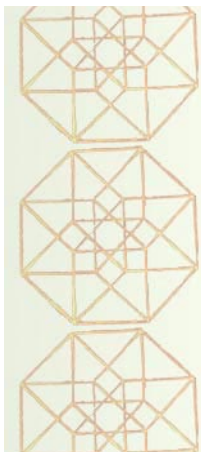
Tuhannet turistit matkaavat vuosittain napapiirin paikkaa osoittavalle kyltille. "Napapiiri ei kuitenkaan sijaitse siellä missä kyltti seisoo, kertoo uusin Tähdet ja avaruus -lehti (2/98). Todellisuudessa napapiiri liikkuu jatkuvasti useiden eri maantieteellisten ja tähtitieteellisten tekijöiden, kuten esimerkiksi Kuun vetovoiman vaikutuksesta johtuen. Aiheesta Tähdet ja avaruus -lehteen kirjoittaneet tutkijat Matti Ollikainen ja Markku Poutanen ovat laskeneet napapiirin nykyisen paikan. Tällä hetkellä napapiiri kulkee Rovaniemen lentokentän kiitoratojen leikkauspisteen kautta. Nykyinen kyltti sijaitsee 2200 metriä todellista etelämpänä. Mutta ei kylttiä välttämättä tarvitse siirtää: napapiiri kyllä palaa kyltin osoittamalle paikalle – tosin vasta vuonna 21 750.

Hautajaiset Kuussa

Samainen Tähdet ja avaruus -lehti kertoo Heikki Ojan kokoamassa Tähtitieteen tapahtumia -palstalla, että viime kesänä kuolleen maineikkaan Kuu-tutkijana tunnetun Eugene Shoemakerin tuhka on viimeisellä matkallaan Kuuun! Sen pitäisi saapua Kuun pinnalle Lunar Prospector -luotaimen mukana joskus ensi vuonna, kun luotain ohjataan matkansa päätteeksi iskeytymään Kuun pintaan. Luotaimen matkan perimmäinen tarkoitus on toki tutkia Kuuta; luotain asettui Kuuta kiertävälle radalle jo tammikuussa.

Oikaisuja

Edellisessä Tieteessä tapahtuu -lehdessä (3/98) annettiin osin harhaista tietoa. Maailmankaikkeuden syntyä valaisevan Big Bang -kirjan arvostelussa viitattiin

erään teorian esittämään mahdollisuuteen, että neutronit ja protonit alkaisivat hajota 10³³ vuoden kuluttua. Valitettavasti potenssi oli valahtanut oikealta paikaltaan heti luvun 10 perään tavalla, joka saattoi huolestuttaa lukijaa mahdollisen maailmanlopun läheisyydestä (s. 57). Mutta ei siis suurempaa huolta.

Samaisessa lehdessä esitettiin lisäksi otaksuma, ettei Jonathan Swiftin mainiota kirjoitusta Vaatimaton ehdotus olisi aiemmin suomennettu (s. 59). Ei omana niteenään olekaan, mutta erinäisissä muissa yhteyksissä, tekstikokoelmissa, kuitenkin jo kahdesti aikaisemmin (vuonna 1942 ja 1980). Loki-kustantamo on lisäksi julkaisemassa Swiftin satiireja myöhemmin tänä vuonna omana kokoelmanaan. Ettei vain Vaatimaton ehdotus sisältyisi siihenkin – jo neljäntenä suomennoksena?

Jan Rydman